

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת ערובין, דף ס"ד

"מעשה ברבן גמליאל שהיה רוכב על החמור, והיה מהלך מעכו לכזיב, והיה רבי אילעאי מהלך אחריו"

גלוסקין - עוגה
הרסנא - מאכל של דגים קטנים מטוגנים

ח

הסבר: התלמוד מספר על דברים שנלמדו מתוך הנהגותיו של רבן גמליאל בזמן מסעו מעכו לכזיב.

על המפה

מאה שערים

מאה שערים היא שכונה בירושלים אשר הוקמה בשנת תרל"ד על ידי תושבי ירושלים במסגרת "היציאה מהחומות", והייתה השכונה החמישית שנבנתה מחוץ לעיר העתיקה. בין המייסדים היו יואל משה סלומון, יוסף ריבלין ובן-ציון ליאון. השכונה נקראה מאה שערים על שם הפסוק "וַיִּזְרַע יַחֲזָק בְּאֶרֶץ הַהוּא וַיִּמְצָא בְשֵׁנָה הָהוּא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה'", וגם משום שנוסדה על ידי קבוצה של מאה חברים. השכונה גדלה במהירות בעקבות ילודה ועלייה מאירופה. כיום גרים בה כ-9,400 תושבים, רובם ככולם חרדים.

כיצר השבת- מאה שערים (Wikipedia, Avraham)

סדר מועד | מסכת ערובין, דפים ס"ג-ס"ט
פרשת בראשית | כ"ג-כ"ט בתשרי (11-17 לאוקטובר)

דף ס"ג: זהירות בכבוד הרב

תלמיד צריך להיזהר בכבוד רבו שמלמדו תורה.

גם אם התלמיד הוא תלמיד חכם בעצמו, אסור לו לענות על שאלות בהלכה ששואלים את רבו, גם כאשר הוא בטוח שהוא יודע את התשובה, אלא עליו לכבד את רבו, לשמוק, ולהניח לרבו לענות את התשובה.

רב המנונא אומר שאפילו דוד המלך לא לימד דברי הלכה כל זמן שרבו, עירא היארי, היה חי, ורק אחרי שנפטר רבו, התחיל לדרוש ברבים דברי הלכה.

דף ס"ד: רבן גמליאל ותלמידו אילעי

רבן גמליאל היה רוכב על החמור בדרך מעכו לעיר קזיב שבצפון-מערב ארץ ישראל, ואחריו הלך תלמידו אילעי. חכמים למדו כמה הלכות מרבן גמליאל בשעה שרכב על החמור.

הלכה ראשונה: באמצע הדרך ראה רבן גמליאל כיכרות לחם מושלכות על הקרקע. הורה רבן גמליאל לאילעי תלמידו לישול את הכיכרות, כדי שלא ישארו כן בבידון. מכאן למדו חכמים, שיש לדאוג שמאכלים לא יהיו מבוזים.

הלכה שנייה: אחר כך הם ראו נוכרי הולך בדרך, ורבן גמליאל הורה לתלמידו שימסור את הכיכרות לנוכרי. מכאן למדו חכמים, כי אסור היה ליהודים לאכול כיכרות אלו, מפני שרוב האנשים שעברו באותו מקום היו נוכרים, וממילא יש לחשוש שהכיכרות אינן כשרות.

דף ס"ה: תפילה לפני המלך

כאשר עומדים בתפילה לפני ה', יש להתנהג ולהרגיש לכל הפחות כמו שעומדים לפני מלך גדול.

לכן אדם ששטה יין ואינו צלול בדעתו, אינו רשאי להתפלל, מפני שאין זה לכבודו של המלך שמדברים איתו בצורה כזו.

האמורא רב פפא לא התפלל בבית שהיה בו ריח חזק של מאכלים, מפני שהוא רצה להתרכז בתפילה ולכונן היטב, והריח הפריע לו.

דף ס"ו: "אינו מודה בערוב"

ערוב חצרות עושים על ידי שאוספים לחם מכל דירי החצר ומניחים אותו באחד הבתים. כך נחשב הדבר כאילו כולם גרים בבית אחד ומותר להם לטלטל בחצר. חכמים תיקנו שאם אחד השכנים "אינו מודה בערוב", אי אפשר לעשות איתו ערוב חצרות. גם עם נוכרי אי אפשר לעשות ערוב חצרות.

אם הדיר הנוכרי אינו נמצא בשבת בביתו, אפשר לעשות ערוב בחצר. אולם אם הוא חוזר באמצע השבת, הערוב מתבטל ואסור לטלטל בחצר.

חברותא

★ | מן ההסטוריה

ייסוד פתח תקווה

העיר פתח תקווה נוסדה בשנת תרל"ט כמושבה חקלאית. האדמות עליה הוקמה נקנו מערבים על ידי קבוצת מתיישבים שביניהם יואל משה סלומון, דוד גוטמן ויהושע שטמפפר, במקום בו עמד קודם לכן הכפר אומלבס. הם קראו לה פתח תקווה על שם הפסוק "וְאֵת עֵמֶק עֶכוֹר לַפֶּתַח תִּקְוָה" (הושע ב'), כדי לומר שגם עמק עכור מלא ביצות ומחלות עוד יכול לפרוח. בעקבות המלחיה והקשיים שהערימו השלטונות הטורקיים נטשו התושבים את המושבה לאחר שלוש שנים, אך הם שבו אליה בשנת תרמ"ו, ומאז היא הלכה והתפתחה, בעיקר מאז לקח אותה הברון רוטשילד תחת חסותו. בשנת תרצ"ז הפכה פתח תקווה לעיר, השנייה בארץ אחרי תל אביב.

בית אברהם שפירא (זקן שומרי העיר) עם פסלו בחזית הבית (Wikipedia, ד"ר אבישי טייכר)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון משפחתי סוער:

בשבת פרשת בראשית אחרי שמחת תורה נוהגים לעשות בבית הכנסת קידוש גדול ולחלק לילדים שקיות גדולות עם הרבה ממתקים. לפני שהלכו לבית הכנסת אמרה גב' כהן לילדיה שבגלל שהם מקפידים בבית על אוכל בריא והממתקים מכילים הרבה סוכר והם ממש לא בריאים - היא לא מרשה להם לקבל את שקיות הממתקים המחולקות בבית הכנסת. הדבר עורר דיון סוער בין בני המשפחה.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה טענו שצריך להקפיד תמיד על אוכל בריא ללא יוצא מהכלל, וגם אם זה מפתה מאוד צריך להתגבר ולדעת שהממתקים לא בריאים.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שמותר מדי פעם קצת לאכול ממתקים, ובטח בקידוש הגדול שמחלקים שקיות. כאשר כל הילדים האחרים יקבלו ממתקים וייהנו זה לא הוגן שרק ילדי משפחת כהן יעמדו מהצד ויראו איך כולם נהנים.

וא... מה? דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

חתן בראשית

חתן בראשית הוא העולה לתורה שמעלים בשמחת תורה לקריאת הפסוקים הראשונים בספר בראשית, ולמעשה להתחלת התורה מחדש לאחר סיומה. חתן בראשית עולה לאחר חתן תורה, שהוא המסיים את התורה בסוף ספר דברים.

מי אני?

- נולד ביישוב הישן בירושלים.
- היה ממייסדי פתח תקווה.
- לאחר שפרצה שם מגפת מלריה, עזב וייסד את יהוד.
- יורם טהרלב כתב עליו בלדה.

לואיז'ם גוטא קאט

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0
495 חתונות התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	הקמת ביהמ"ק ה-2	חורבן ביהמ"ק ה-1	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	אפרים ומנשה	אברהם אבינו	בריאת העולם

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי הדמות על הסוס?
- 2 אילו מקומות ויישובים היא הקימה בארץ?
- 3 מה הקשר בין בית הדפוס לדמות?

י'קמלג
מ'סג זגס מ'סג ל'מ'סג מ'סג זגס
ל'מ'סג מ'סג זגס מ'סג ל'מ'סג
מ'סג זגס מ'סג ל'מ'סג מ'סג זגס
ל'מ'סג מ'סג זגס מ'סג ל'מ'סג

מי אני?

- א. ממייסדי העיר פתח תקווה.
- ב. עלה ברגל מהונגריה לארץ ישראל.
- ג. פעל לרכישת אדמות והקמת יישובים חדשים.
- ד. העניק לפתח תקווה את שמה, הלקוח מפסוק בישעיהו.
- ה. היה מזכיר המושבה פתח תקווה עד פטירתו.

ל'מ'סג מ'סג זגס מ'סג ל'מ'סג

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260 ה'ת"ש	5258 ה'תרס"ח	4900 ה'תר"ם	4800 ה'תר"ם	4650 ה'תרס"ה	4260 ה'תרס"ה
2019 שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לזין	1948 הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שוואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רשיי	רבי טעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

סדר מועד | מסכת ערובין, דפים ס"ז-ס"ט

דף ס"ז: בית עם שני פתחים

כאשר נזכר מתגורר בחצר עם שכנים יהודים, אי אפשר לעשות ערוב בחצר ואי אפשר לעשות שיתוף מבואות במבוי.

אולם אם יש שני פתחים דרכם ניתן להיכנס אל המבוי; פתח אחד רגיל, בו נכנסים מרשות הרבים אל המבוי ופתח נוסף מן השדה שמאחורי המבוי, במקרה כזה הנזכר כבר אינו מפריע לערוב חצרות. מדוע? מפני שקעת הוא כבר אינו נחשב כחלק מן האנשים המתגוררים במבוי, כי הפתח שלכיוון השדה יותר נוח לשימוש, ולכן אפשר לומר כי הנזכר משתמש בפתח השני, ואין לו חלק עם בני המבוי.

דף ס"ח: איסור מדרבנן ומצוה מן התורה

חז"ל תיקנו שאסור לטלטל בחצרות וברחובות, למרות שהם רשות היחיד, מתוך חשש שאם יטלטלו בהם - בסוף יטלטלו גם ברשות הרבים, בה אסור לטלטל מן התורה, וגם יוציאו חפצים מרשות היחיד לרשות הרבים, כפי שמוציאים חפצים מן הבית אל החצר.

מה יעשה אדם שרוצה לעבור על איסור מדרבנן, כדי לקיים מצוה מן התורה? למשל, יהודי רוצה לטלטל תינוק בשבת מן הבית שלו אל החצר, כדי לקיים מצוה ברית מילה. המותר הדבר?

לדעת חכמים, אסור לעבור על איסור מדרבנן, אפילו כדי לקיים מצוה מן התורה. רבי אליעזר חולק וסובר שמוותר. להלכה נפסק כדעת חכמים.

דף ס"ט: ביטול רשות

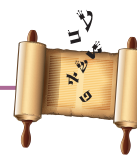
בחצר שיש בה בתים אחדים, צריך לעשות ערובי חצרות. אם אין עושים ערובי חצרות, אסור לטלטל בה בשבת.

ערובי חצרות ניתן לעשות, רק אם כל בני החצר משתתפים בו. כל משפחה המתגוררת בבית בחצר, משתתפת בערוב החצרות. **אם בני בית אחד אינם משתתפים בערובי חצרות, אי אפשר לעשות ערובי חצרות, ואסור לטלטל באותה חצר.**

אם ארע מקרה, שעשו ערוב חצרות ואחד השכנים שכח להשתתף בערוב, הוא רשאי לומר **"אני מבטל לכם את רשותי"**, וכן הוא מציל את ערוב החצרות.

מה פרוש הדבר?

הוא אומר: **"אני מבטל את החלק שלי בחצר, כאילו אין לי חלק בחצר"**. מעתה, ערוב החצרות הועיל, מפני שכל מי שיש לו חלק בחצר אכן השתתף בערוב.

דבר תורה

עם סיום בריאתו של כל חלק וחלק מהעולם, אומרת התורה: **"וירא אלוקים כי טוב"**.

לאחר שנשתיימה הבריאה כולה, חוזרת התורה ואומרת: **"וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד"**.

מדוע חוזרת התורה ומדגישה את שכבר נאמר? ומה באה המילה "מאוד" להוסיף?

ניתן להסביר, ע"פ פירוש "הכלי יקר", כי ודאי כל חלק בבריאה **בפני עצמו** היה טוב ויפה. אולם, ייתכן מצב בו הדברים יפים דווקא כשהם עומדים בפני עצמם ולא בצירופם עם שאר הבריות והתולדות. לכן מסכמת התורה ואומרת שהכל היה **טוב מאוד**. לא רק יופי של כל חלק לבד כי אם הבריאה כולה, על כל יחסי הגומלין של שלל כוחותיה - כולה הרמונית ושלמה.

חידה!

למדנו על רבן גמליאל שהיה רוכב על חמור. זהו את האנשים הבאים בתנ"ך שגם הם קשורים לחמור:

1. אמר לנעריו לשבת עם החמור

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. אביו המשיל אותו לחמור

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. אביו נקרא חמור

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. היכה את אויביו בלחי של חמור

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. האתון שלו דיברה אליו

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(מצא, 'למטה' 'למטה' 'למטה' 'למטה' 'למטה' 'למטה' 'למטה' 'למטה' 'למטה' 'למטה')

שאלות השבוע

- מי היה רבו של דוד המלך?
- האם מותר לקחת סידור לבית הכנסת במקום בו איסור טלטול הוא רק מדרבנן?
- מה יעשה אדם שלא השתתף בערוב חצרות, כדי להתיר לשכניו לטלטל בחצר?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים.*בפיקוח רואה חשבון

תלמוד ישראלי

בחסות חברת MEDISON
Talmudisraeli@Medison.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

מייסד ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל חינוכי ועורך: אבי רט
יו"ר חבר הנאמנים: ר"ח חיים פרייליכמן

